

FIKA 'A'AHl			

FIKA SIVI							

SIVI MA'A' E KALASI VALÚ

2017

LEA FAKA-TONGA

PEPA FEHU'I MO E TALI

Taimi: Houa 'e 2

TU'UTU'UNI

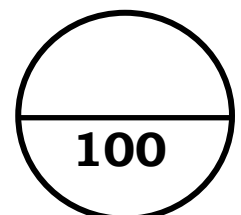
1. 'Oku vahevahe 'a e pepá ni ki he VAHE 'e **NIMA** 'o anga peheni.

VAHE I	:	Laukonga mo e Tali Fehu'i	Maaka 20
VAHE II	:	Palōvepi	Maaka 10
VAHE III	:	Lea Tonga	Maaka 12
VAHE IV	:	Kalama	Maaka 38
VAHE V	:	Fatu Tohi	Maaka 20

2. Hiki ho **FIKA SIVI** 'i he puha 'oku 'i 'olunga 'i he tafa'aki to'omata'ú pea mo ia 'i he peesi 19.
3. Tali **KOTOA** 'a e ngaahi fehu'i 'i he **VAHE I** ki he **VAHE V**.
4. Ngāue MA'A mo **MAAU**.

KĀTAKI 'O TĀNAKI 'A E PEPA SIVI' NI KI HE LE'OSIVI' HE 'OSI 'A E SIVI'.

MAAKA FAKAKĀTOA

VAHE I:

LAUKONGA MO E TALI FEHU'I

(MAAKA 20)

TALANOA I

(maaka 10)

Lau e kongā tohi' ke mahino pea tali 'a e ngaahi fehu'i 1-5.

'Oku 'i ai nai ha 'amanaki lelei?

1. Ko e 'amanaki lelei' 'oku lava ke tau ma'u ia kapau 'oku 'i ai ha makatu'unga ke fai ki ai ha 'amanaki lelei. Ko e makatu'unga ko 'eni' 'oku 'ikai ko ha faka'amu pē, pe ko ha misi ki ha me'a ka ko e me'a 'oku pau, ko ha me'a oku hoko. Ko e 'amanaki lelei' 'oku fekau'aki ia mo e kaha'u'. 'Oku fekau'aki ia mo ha me'a oku te'eki ai ke hoko ka 'oku tau 'amanaki ki ai.

5. Na'e kau atu 'a e motua' ni ki ha konifelenisi 'a ia na'e kau mai ki ai ha ni'ihī ko e kau fakafofonga mītia mei he ngaahi fonua kehekehe 'o e Pasifiki'. Ko e ngaahi lipooti na'e 'omai mei he kau faiongoongo ko eni' na'e 'ikai ko ha lipooti fakafiefia. 'Oku meimei tatau pē 'a e natula 'o e lipooti mei he ngaahi fonua 'otu motu'... : lahi e faihia' mo e maumau lao', **tupulekina** 'a e ngāue kākā mo e ta'efaitotonu he pule'anga', lahi e ngāue'aki e 'alokaholo' mo e faito'o konatapu', **fakautuutu** 'a e fakamamahi'i 'o e kakai fefine' mo e fānau iiki 'i 'api', lahi e pā'usi'i 'o e mafai' mo e ngaahi kovi kehekehe pē. Hili 'a hono tuku mai e ngaahi kovi ko eni', na'e fai ai ha fehu'i 'e taha, pe ko e hā leva ha me'a e
10. ala fai ki ai ha 'amanaki? Ko e hā e me'a 'e fai'? Kuo hanga 'e he lipooti ko eni' o to'o e 'amanaki lelei'.....
- 15.

(fa'u 'e Kalafi Moala, Taimi 'o Tonga, Tūsite 'aho 8 'Aokosi, 2017)

NGAAHI FEHU'I

1. Faka'uhinga'i mai e ongo lea ko eni' 'o fakatatau ki he lau 'a e kongā tohi'?

- a. **tupulekina** (laine 10)

(maaka 1)

- e. **fakautuutu** (laine 12)

(maaka 1)

P.2

2	

2. Ko e hā e 'uhinga 'o e 'amanaki lelei, 'oku talanoa ki ai e kongā tohi'?

(maaka 1)

3. Hiki mai ha ngaahi ola kovi 'e **TOLU** (3) 'oku hā he lipooti' na'e meimei tatau ai e ngaahi 'otu motu'.

(maaka 3)

4. Fokotu'u mai ha'o fakakaukau 'e **UA** (2) 'e malava ke solova pe fakasi'isi'i ai e ngaahi ola kovi kuo lipōti'.

(maaka 2)

5. 'I he lau pē 'a'au, 'oku ke fa'a tui ki he lau 'a e kau faiongoongo'? 'Omai ho'o 'uhinga' ke mahu'inga mālie.

(maaka 2)

TALANOA II**(maaka 10)**

Lau 'a e Talanoa ko eni' ke mahino pea tali e fehu'i 1-6.

Lotu Tonga 'o ono'aho.

1. Ko e kakai Tonga', na'a nau tui ki he ngaahi 'otua lalahi. Ko e ngaahi 'otua fa'ahi kehe, ko Tangaloa 'i langi', ko e kau Maui 'i lolofonua' pea mo Hikule'o 'i Pulotu 'a ia ko e tatau nai ia 'o Palataisi'.
5. 'Oku pehē ko e kau Tangaloa' ko e kau 'otua fakatupu, na'e 'ikai ke 'i ai ha ngaahi temipale ia na'e fa'u mo'o kinautolu. Na'e pehē tokua ko e lahi 'o e ngaahi motu 'o e 'otu motu 'o Tonga' ko e kupenga'i hake ia 'e he kau Maui'. Ko Hikule'o na'e pehē tokua 'oku' ne pule ki he 'ea' mo e hala 'o e matangi' pea pule ai pē ki he fakafua 'o e 'akau' mo e ngōue'. Na'e pehē ko e Tu'i Tonga' ko hono fakafongia ia 'i he fonua'. Ko ia ko e katoanga 'Inasi' ko e fakafoki ia 'o e fuatapu' pe ko e polopolo' kiate ia ko 'ene me'a ke fakamālō'ia 'a e kei fakafua mai 'o e fonua'.
- 10.

15. Neongo ko e ngaahi 'otua ko eni' na'e 'ilo'i ka na'e 'ikai te nau mahu'inga 'o hangē ko e fanga ki'i 'otua', ko e ngaahi laumālie 'o honau fāмили pe kāinga kuo 'osi pekia'. Ko e laumālie 'o e kau pekia', 'oku nau 'alu ki Pulotu pea nau foki mai 'i ha fōtunga 'o e 'anga, feke, nge'esi tofe, nifo 'o ha tofua'a pea mo ha kongā 'akau.

Ko e fanga ki'i 'otua ko eni' 'oku fai ki ai 'a e toutou hū koe'uhi' ko ha teu ha folau pe tau pea 'oku fai foki mo e feilaulau kapau ko e puke.....

(To'o mei he tohi Tala 'o Tonga, Voliume 2, Va'a Silapa, Potungāue Ako' mo e Ako Ngāue', Nuku'alofa.)

NGAAHI FEHU'I

1. Hiki mai e ngaahi 'otua ne tau lotu ki ai 'i ono'aho'?

(maaka 3)

P.4

3	

2. Ko e hā e hingoa 'e taha na'e fa'a ui'aki 'a Pulotu'?

(maaka 1)

3. Tohi mai ha fo'i lea he talanoa' 'oku ne fakahā mahino mai ko e talanoa' 'oku 'ikai mo'oni.

(maaka 1)

4. Fakamatala ki he 'uhinga na'e fai ai e katoanga 'Inasi'.

(maaka 2)

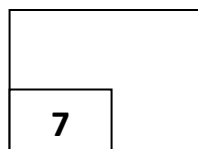
5. Ko e fa'ahinga lotu fē na'e fai 'e he kakai Tonga' 'i ono'aho'?

(maaka 1)

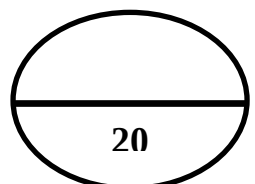
6. Fakamatala ki he taimi 'oku pekia ai ha taha.

(maaka 2)

P.5

V.I

VAHE II:**PALŌVEPI****(MAAKA 10)**

Faka‘uhinga ke ‘uhinga mālie ‘a e ngaahi palōvepi ko eni’.

1. Fakaanga ‘i hiku mama‘o.

(maaka 2)

2. Kāinga ‘a moa ta‘ane.

(maaka 2)

3. ‘Autō e manu’ ki Tokū.

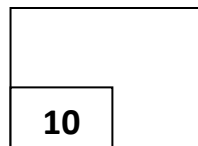
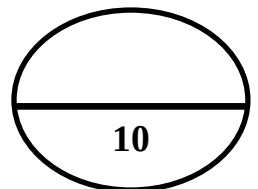
(maaka 2)

4. Fokotu‘utu‘u ‘a fefie hū.

(maaka 2)

5. Na‘e lī ki fē ho‘o nge‘esi kahi’.

(maaka 2)

P.6**V.II**

VAHE III:

LEA TONGA

(MAAKA 12)

A. Fakatauhua:

(maaka 7)

Tohi e mata'itohi 'o e 'uhinga e Lea Tonga' 'ia **Kolomu E** he tafa'aki 'oku faka'atā atu 'ia **Kolomu A**.

KOLOMU A

KOLOMU E

1. _____ ha'anu
2. _____ hopoate
3. _____ ha'ao
4. _____ fūfūnaki
5. _____ feau
6. _____ falehala
7. _____ foefoeloa

- A. fakanonga
- E. ko e fekumí
- F. hela'ia he 'alu'
- H. ko e pōpula
- I. fakapulipuli
- K. fale no'o'anga
- L. ko e fakatu'utāmaki
- M. ko e fakafaletolo
- N. Ko e 'a'alo mo failā

E. Fa'u Sētesi (maaka 5)

Fa'u ha'o sētesi 'o ngāue'aki 'a e ngaahi fo'i lea ko eni' ke mahu'inga mālie.

1. **kākunga**

(maaka 1)

2. **halifoea**

(maaka 1)

3. **hīfoa**

(maaka 1)

4. **fatakau**

(maaka 1)

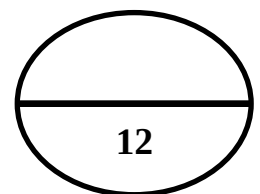
5. **fangatuki**

(maaka 1)

P.8

V.III

VAHE IV:

KALAMA

(MAAKA 38)

A. Tu'unga Fakakalama (maaka 8)

Tohi mai e Tu'unga Fakakalama e ongo lea 'oku laine'i atu he sētesi'.

1. Kuo' na 'osi foki kinaua.

'osi _____

kinaua _____

(maaka 2)

2. 'Oku fua lahi 'a e fu'u mango'.

fua _____

fu'u _____

(maaka 2)

3. Kapau te u mālohi te ke mo'ua mai.

Kapau _____

mai _____

(maaka 2)

4. Ko e fiha eni.

Ko _____

e _____

(maaka 2)

E. Fakatonutonu (maaka 7)

Lau e konga tohi' ke mahino. Laine'i e fo'i lea hala' pea tohi'i e fakatonutonu' i he feitu'u 'oku faka'atā atu i lalo'.

'oku anga pehe ni leva hono vahe vahe ko ia 'a e pa'anga 'a e fonua' kihe ngaahi potungāue 'a e Pule'anga' ke fakahoko'aki 'a e ngahi ngāue na'a nau fokotu'utu'u mai'

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

F. Fakafonu**(maaka 7)**

Lau e konga tohi' ke mahino pea fakafonu'aki e lea totonu 'e **fe'unga fakakalama** mo e sētesi'.

Te 1. _____ fakapale'i kimoutolu 2. _____ ka mou ka keli
 3. _____ ma'ala'. Ka nau 4. _____ ō mai 5. _____
 talaange ke nau nofo 6. _____ leva 7. _____ he'etau
 keli'.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

H. Liliu kakai tokolahi (maaka 7)

Lau e ngaahi sētesi' ke mahino pea liliu ki he tokolahi 'oku 'oatu he tafa'aki'.

1. Na'a nau keli ha ngaahi luo he 'one'one'. **[toko taha]**

2. Na'e lea 'ene tamai' ki hono foha'. **[toko ua]**

3. Ko 'eku tohi ena ke ke 'alu mo ia. **[tokolahi]**

4. Te tau ō 'anai ki he'etau fakataha'. **[toko taha]**

5. Na'a nau hala tu'usi atu 'i he'emaui loto ngōue'. **[toko taha]**

6. 'Oku ou 'oatu pē kiate koe ke ke foaki. **[tokolahi]**

7. Ko e 'ū fale mā'olunga na'a nau nofo ai' **[toko ua]**

I. Liliu Lea**(maaka 9)**

Fakafonu'aki 'a e lea totonu taha 'o fakatatau ki he fakatu'utu'unga 'etau nofo he sosaieti Tonga'.

KAKAI	HOU'EIKI	TU'I
Nifo	maka	1.
sinifu	sinifu	2.
3.	sesele	4.
vela	5.	ma'afu
fata	6.	7.
8.	vala	hoko
9.	ofo	taka

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

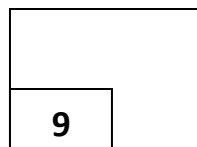
6. _____

7. _____

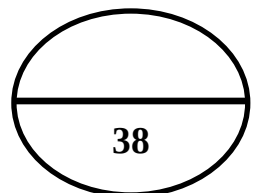
8. _____

9. _____

P.13

V.IV

KAVEINGA

1. 'Oku totonu nai hono tāpuni e ngaahi fale maa' i he 'aho Sapate'.
2. Ko e lelei 'o e ma'u me'atokoni mei he'etau me'atokoni fakaloto fonua'.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Konga F: Tu'uaki (maaka 5)

Fa'u ha'o tu'uaki 'o fili pē kaveinga 'e taha. **Fili 'ia A pe E**

KAVEINGA:

A. Koloa - Naunau ngaahi kai.

pē

E. Kautaha – Kautaha langa fale.

FIEMA'U:

- fakamatāpule
- lea faka'ai'ai
- kakano
- fakatātā

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

‘OKU ‘IKAI HA ME‘A ‘I HE PEESI KO ‘ENI.

FIKA SIVI									

LEA FAKA-TONGA

2017

(KI HE TOKO TAHA MAAKA SIVI' PĒ)

VAHE	MAAKA	MAAKA FAKALELEI	KĀTOA
I Laukonga mo Tali Fehu'i			20
II Palōvepi			10
III Lea Tonga			12
IV Kalama			38
V Fatu Tohi			20
MAAKA FAKAKĀTOA			100